

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію Ма Лінь
«Сценічний образ піаніста як форма прояву
індивідуального виконавського стилю»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 025 — Музичне мистецтво
(галузь знань 02 — Культура і мистецтво)

Актуальність обраної теми дисертації та її зв'язок з науковими планами, програмами та темами.

Початок ХХІ століття характеризується, з одного боку, складними кризовими цивілізаційними процесами, коли на зміну одній системі цінностей приходить ряд інших, почасти таких, що засновані на запереченні культурного й естетичного досвіду попередніх поколінь, із чим пов'язано руйнування усталених засад, у тому числі, в музичному мистецтві. З іншого боку, поруч із такого штибу кризовими явищами, зростає та актуалізується взаємне зацікавлення індивідуальним виконавським стилем піаніста, що проявляється у сприйнятті слухачами/глядачами самотніх ознак як виражальних та технічних засобів інтерпретації музичного твору, так і артистизму на основі музичного мислення митця з урахуванням вроджених психолого-фізіологічних властивостей темпераменту й набутих ним художньо-естетичних цінностей у процесі взаємодії з рисами різнорівневої стильової концентричності (композиторської, етнічно-національної, епохальної, історичної, просторово-часової та надпросторово-часової).

Актуальність тематики дослідження Ма Лінь підтверджується виявленим нею протиріччям між бажанням піаніста максимально відобразити в інтерпретації музичного твору авторський стиль композитора з урахуванням художньо-естетичних цінностей його культурно-історичної епохи, а також прагненням проявляти риси власного індивідуального виконавського стилю — та нерозробленістю в мистецтвознавстві технології цілеспрямованого розвитку у них таких рис на основі досягнень сучасної науки щодо специфіки впливу сценічних образів на прояв їх індивідуального виконавського стилю.

Подоланню вищевикладеної суперечності і присвячено дисертаційне дослідження Ма Лінь, яке виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та історії музичного виконавства НМА України імені П. І. Чайковського і відповідно до напрямку науково-дослідних робіт означеного вишу «Музичне виконавство як об'єкт музикознавчого осмислення» (тема № 22).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна. Ціннісні домінанти наукової новизни отриманих результатів і висновків, сформульованих у дисертації, сфокусовані опонентом у наступних позиціях.

Серед відзначення здобутків здійсненого дослідження, після заявленої постановки проблеми, вкажемо на системність, що проявляється багатовимірно (в тому числі – на рівнях організації наукового тексту).

Системний підхід зумовлений і вибором предмету дослідження, адже сам ключовий концепт *«індивідуальний виконавський стиль піаніста»* викристалізовується у сучасному науковому дискурсі в контексті загальнокультурних категорій митців сценічної діяльності (сс. 26-49 тексту дис.), а концепт *«сценічний образ»* — в контексті диференціації його видів з урахуванням домінування інтелектуально-образного мислення чи емоційно-чуттєвої сфери митця (сс. 89-137 тексту дис.).

Тож *індивідуальний виконавський стиль піаніста* обґрунтовується як мистецтвознавчий феномен, який має пряму залежність від прояву конкретного виду *сценічного образу* — *сукцесивного та симультанного*.

Означена проблематика пов'язана з дослідженням музично-виконавської діяльності піаністів (і безпосередньо приналежна до галузі музичної інтерпретології), приваблює підходом врахування духовно-світоглядної системи художньо-естетичних цінностей у процесі творення мистецького продукту. Звідси — уможливаються шляхи визначення фундаментальних закономірностей в художньому мисленні, що обумовлюють різну мікрорівневу структуру в індивідуально-виконавському стилі кожного піаніста.

Відтак, положення наукової новизни отриманих результатів дослідження Ма Лінь не піддаються сумніву.

Значущість результатів дослідження для науки і практики. Практична цінність дисертації полягає в тому, що матеріали дослідження є затребуваними і можуть бути цінним доповненням для навчально-освітніх програм у навчальному процесі підготовки піаністів у закладах вищої освіти мистецького спрямування. Результати наукових пошуків покликані сприяти розвитку та безмежному вдосконаленню універсальних якостей виконавської майстерності піаніста, що засвідчує широту дослідницького обрію висновків, які вивершують наукову концепцію дисертаційної роботи Ма Лінь.

Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення такого типу наукових праць. Дисертаційне дослідження представлено у вигляді кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису. Дисертація має традиційну структуру та складається зі Вступу, трьох основних Розділів та висновків до кожного з них, Висновків, Списку використаних джерел та Додатків. В Анотації та Вступі сконцентровано виклад засадничих положень наукової концепції. Три виокремлені розділи, збалансовані за обсягом, зі своєю внутрішньою логікою будови формують звершену композицію цілого. Висновки здійсненого дослідження логічні та переконливі.

У Вступі дисертації обґрунтовано актуальність теми, сформульовано об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження, розкрито наукову новизну отриманих результатів, теоретичне та практичне значення дослідження, зазначено відомості щодо апробації та впровадження отриманих результатів.

Перший розділ присвячено теоретико-методологічним засадам дослідження індивідуально-виконавського стилю піаніста як мистецтвознавчого феномену, розкриттю означеного концепту у сучасному науковому дискурсі та висвітленню його детермінант. На особливу увагу заслуговує розробка моделі схематичного зображення індивідуально-

виконавського стилю піаніста (сс. 51-71 тексту дис.) з урахуванням урельєфнено-еліпсованих перетинів всіх кіл музично-стильової концентричності (етнічно-національних, епохальних та історичних детермінант, а також відображенням особистісної «початково-вихідної» та «завершально-похідної» констатації).

Другий розділ засвідчує обрану послідовну стратегію викладу наукової концепції здобувачкою залежності індивідуально-виконавського стилетворення піаніста від уявного проєктування ним сукцесивних та симультанних сценічних образів у процесі роботи над музичними творами (сс. 90-138 тексту дис.). Одним із переконливих висновків даного розділу слугує твердження Ма Лінь, що сценічний образ піаніста виступає провідним фактором його індивідуально-виконавського стилетворення. Означений феномен вона інтерпретує як «цілісне динамічне, а не статичне утворення в уяві піаніста, конструкти якого відображають не тільки ознаки музичних та художніх образів музичного твору, а й ознаки умов їх майбутньої/реальної концертно-сценічної інтерпретації з метою досягнення адекватної реакції на внутрішні та зовнішні подразники й підпорядкування артистизму емоційній сфері у процесі діалогічної взаємодії зі слухачами/глядачами» (с. 191 тексту дис.). Не викликає сумніву авторське визначення структури сценічного образу піаніста, яку складають уявні музичні та художні образи музичного твору, котрі доцільно розглядати як відносно самостійні цілісні утворення нижчого порядку.

Третій розділ дисертації зумовлений необхідністю врахування впливу сукцесивного та симультанного виду сценічного образу на індивідуально-виконавське стилетворення піаніста (сс. 138-188 тексту дис.). Окрасою розділу, що привертає окремо увагу опонента і є невід'ємною складовою здійсненого дослідження, постають наведені приклади визначення індивідуального виконавського стилю піаніста на основі аналізу аудіо-відеозаписів інтерпретації музичних творів конкретним митцем концертно-сценічної діяльності, а також опис впливу вроджених психолого-фізіологічних властивостей на його стилетворення.

Отже, підсумовуючи, можемо засвідчити, що дослідження за своєю структурою та змістом відповідає встановленим вимогам щодо дисертаційних праць третього освітньо-наукового рівня.

Повнота викладу результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях. Вкажемо на апробацію основних результатів дослідження, що представлена публікаціями одноосібних наукових статей за темою дисертації, з яких *три* – у спеціалізованих фахових виданнях України, затверджених МОН України (в тому числі, результати дослідження представлені у *трьох* наукових працях апробаційного характеру). Матеріали публікацій охоплюють коло наукових проблем, які висвітлені у праці. Основні положення дисертації оприлюднено здобувачкою на 4 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Відтак констатуємо, що зміст основних результатів дисертації вповні висвітлено у публікаціях здобувачки Ма Лінь.

Дискусійні положення/зауваження до дисертації. Неунікнено значний обсяг досліджуваних у дисертації питань формує простір для міркувань і надає приводи для наукової дискусії, висловлення окремих зауважень і побажань, що в цілому не впливають на належний науковий рівень і позитивне враження від якості здійсненого дослідження.

Перше. Авторкою дисертаційного дослідження запропонована наукова концепція залежності індивідуального виконавського стилю піаніста від впливу сукцесивний та симультанних сценічних образів. Скажіть, будь ласка: чи можливо її схематично спроектувати з урахуванням вроджених властивостей митців сангвінічного, холеричного, флегматичного та меланхолічного типів;

Друге. Не викликає сумніву висунута автором дисертаційного дослідження теза, що застосування синергетичного підходу до уявного проєктування сценічних образів у процесі роботи піаніста над музичними творами дозволяє вибудувати найефективнішу траєкторію його індивідуально-виконавського стилетворення. Втім, питання коли і як доцільно застосовувати такий підхід залишились відкритими.

Висловлені зауваження та запитання не знижують наукової цінності дисертаційного дослідження.

Загальний висновок щодо відповідності дисертаційного дослідження встановленим вимогам. Підсумовуючи, можемо констатувати, що дисертація на тему «Сценічний образ піаніста як форма прояву індивідуального виконавського стилю» Ма Лінь, представлена на здобуття ступеня доктора філософії і подану до захисту до разової ради НМАУ імені П. І. Чайковського, є самостійним, завершеним й оригінальним дослідженням. Його зміст та структура, заявлена актуальність теми, наукова новизна отриманих результатів, теоретико-практичне значення, а також результати, викладені у Висновках, слугують підставами для визнання праці такою, що відповідає чинним вимогам пп. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Авторка дисертації — Ма Лінь — заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 02 — Культура і мистецтво за спеціальністю 025 — Музичне мистецтво.

**Проректор з науково-педагогічної роботи
та з міжнародних зв'язків
Харківського національного університету
мистецтв імені І.П. Котляревського
кандидат мистецтвознавства, доцент**

Олег КОПЕЛЮК

ПІДПИС <i>Копелюк Олега</i>
ЗАСВІДЧУЮ Нач. загального відділу ХНУМ
<i>14.08.2024</i> р. Підпис <i>К</i>